

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 205 (5796).

6 СЕНТЯБРЬ 1966 й.

ЖУМА

Газета 1966 йилда 1 июлда чiqиб бoшлаган. Вақoси 3 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент Шаҳар Комитети ва Тошкент Шаҳар Советининг Органи

КАДРЛАР БИЛАН ИШЛАШ САМАРДОРЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

«В. И. Ленин, КПСС ташкилий-партиявий иш тўғрисида» тўрт томлик нашрининг учинчи томи бoмадан чиқди. Бу томи КПСС Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлими тaйёрлаган.

«Кадрлар билан ишлаш, ижронини қилиш ва текшириш» сарлавҳали бo томга В. И. Ленин асарлари тўла ёки қисман, КПСС хужжатлари киритилган. Уларда кадрлар сўбатини ишлаб чиқиш ва рўйбога чиқариш, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш принциплари ва методларини амалга ошириш, уларнинг фoлиятини кoлтириш қилиш соҳасида партия олиб бoраётган ишлар кўрсатиб берилган.

Китобини Сийёсий адабиёт нашриёти чиқарди. (ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ ТЮМЕНЬ ОБЛАСТИДА БЎЛИШИ

4 сентябрда М. С. Горбачев мамлакатнинг энг муҳим нефть-газ региони бўлган Тюмень областига келди. Нижнеуртовск шаҳри аэропортида уни КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюроси аъзолигида кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих, КПСС Марказий Комитети секретари Б. Н. Ельцин, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари А. К. Антонов, Н. К. Байбаков, Б. Е. Шчербина, КПСС Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири Г. П. Раузматовский, КПСС Марказий Комитети Пропаганда бўлимининг мудири А. Н. Яковлев, Тюмень области партия комитетининг биринчи секретари Г. П. Богомолов, Томск области партия комитетининг биринчи секретари А. Г. Мельников, СССР министрлари, маҳаллий партия ва совет оргaнларининг раҳбарлари кутиб олдилар.

Шу кунгун М. С. Горбачев Самотлор конида нефть ва газ қазиб чиқариш корхонасида бўлди, пармаловчилар, монтажчилар, курувчилар билан учрашди. Сўхбат чоғида нефть қазиб чиқаришни кўпайтириш йўллари ҳақида муфассал гап борди. Шу йил август ойида КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг 1966—1990 йилларда Фарбий Сибирда нефть ва газ саноатини комплекс ривожлантириш тўғрисида қабул қилган қарори муҳим эъанлигини ўтириб ўтилди. Бу қарорнинг амалга оширилиши нефть, конденсат ва газ қазиб чиқариш юзасинда СССР Энергетика программаси топириқларининг бажарилишини таъминлайди. Бу ишда замонавий нефть-газ кони жиҳозлари ва технология усуқналари ишлаб чиқаришда фан ва техника ютуқларидан тўлақон фойдаланиш зарурлигини ўтириб ўтилди.

М. С. Горбачев «Самотлор-нефть» нефть-газ қазиб чиқариш бошқармасининг иккинчи ва учинчи газлифт компрессор станцияларида, 3-комплекс Янгв пунктда, мастер В. С. Рибакнинг пармалаш устанoвнaсида бўлди.

Министрликлар, бошқармалар, корхоналарнинг раҳбарлари Самотлор конида ундан фойдаланилаётганидан бундан бoр ярим миллион тоннада кўпроқ нефть ва 138 миллион кубометр газнинг қўшимча газ қазиб олиниганини маълум қилишти. Нефть олиниши янада интенсификация билан боғлиқ масалалар муҳoмама этилди. Механизацияланган усулда қазиб олишга ўтишни, шу жумладан анча илгoр усул бўлган газлифт усулига ўтишни жадаллаштириш ҳақида сўз юритилди. Нефть-газ саноатининг илмий-техникавий базасини мустаҳкамлаш мақсадида мувофиқ эъанлиги кўрсатиб ўтилди. Тармоқ фани ер ости бойлиқларини ишлаб чиқаришни яна ҳам самарали йўнҳаларини етказиб бериши керак. Нефть конлари электр билан пухта таъминланиши кечиктириб бўлмайдиган вазифади.

Корхоналарда нефтьчилар, Нижнеуртовск аҳолиси билан учрашулар чоғида М. С. Горбачев уй-жой қурилишини жадаллаштириш, социал-маиший муассасалар тармоқини, маданият объектиларини ривожлантириш зарурлигига эътиборни қаратди.

Пармалаш усқунасига бoрган чоғида М. С. Горбачев ишчилар билан сўхбатлашиб, уларнинг меҳнат ютуқлари, шунингдек самарали, ахишoроқ ишлашлариға нималар халақит бeраётгани билан қизиқди.

Бригада раҳбари В. С. Рибакни ўз коллективи шу бeш йиллик мoбaйнида 437 миң метрдан кўпроқ қудуқ қазиб, бeш йиллик планга 1983 йил охиригача бeради жиҳоз бўлишини айтиб бeрдди. Бригада бo йил пландаги 75 миң метр ўрнига 80 миң метр қудуқ қазиб социалистик мажбуриятини олган. Ҳoзир бригада янги кудуқни қазимоқда. Пармаловчи мастер мамлакатнинг саноат корхоналари зарур ердaми усқуналар комплектида кудуқларни проқода қилишни жадаллаштириш, пармалаш виқилари бургиланди янги техникани ишлаб чиқаришни керак, дeган истакни билдирди. Чунки бу нарсa меҳнат унумдорлигини оширишга имкон бeради. Ҳoзи нефтьчилар бу ишни ўз кучлари билан бажаришлариға тўғри кeлмоқда.

Кечкурун шаҳар партия комитетида М. С. Горбачев Тюмень ва Томск области нефть саноатининг маҳаллий партия ва хўжалик оргaнларининг раҳбарлари билан сўхбатлашти.

Сўхбатда В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, А. К. Антонов, Н. К. Байбаков, Б. Е. Шчербина, Г. П. Раузматовский, А. Н. Яковлев, Г. П. Богомолов, А. Г. Мельников, СССР министрлари қатнашдилар.

Хантй-Мансий округ партия комитетининг биринчи секретари В. А. Чурилов, Нижнеуртовск шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. И. Денисов, ҳар иккала облаstdаги бир қанча бирламчаларнинг бoш директорлари ўз сўзларида нефть қазиб чиқариш корхоналарининг ишчи яхшилаш юзасиндан қўрилаган тадбирлар ва ўн иккинчи бeш йилликда Фарбий Сибир нефть саноатини ривожлантириш истиқболлари ҳақида ахборот бeришти. (ТАСС).

ҲАМКОРЛИКНИ КЕНГАЙТИРАЙЛИК

СССР ва ГФР олимлари билан инженерлари энергетика соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтирадлар. Иккала мамлакат энергетикалари экспорт группасининг 4-мажлиси қатнашчилари 5 сентябрь кунин Тошкентда имзолаган қўшма протоқолада шулар айтилган. Улар йилгун-енергетика ресурсларини яқиндoри қилиб бoйича биргаликда олиб бoрилган ишларга ажул ясадилар ва бу ишлари янада ривожлантириш йўллари билан белгиланди.

Биз Тошкентдаги мақлис.

да ҳамкорликни кенгайтириш ҳақида ахллашиб олдин, — деди Фарбий Германия делегациясининг раҳбари, доктор Вернер Бирнер. — Биз ундан кўпроқ йўналиш бoйича биргаликда иш олиб бoришимиз. Ҳусусан, шу учрашу чоғида Қримда биргаликда иссиқлик насослари қуриш ҳақида кeлишиб олинди. Бу техникандан фойдаланиш, масалан, денгиз суви тағтидан, саноатнинг илқ иссиқ оқинда сувидан қўшимча энергия манбаи сифатида фойдаланиш имконини

бeради. Гази ниқтосид қилиш масалалари мамлакатларимиз мутахассислари биргаликда тадқиқ етаётган проблемалар доирасига биринчи марта киритилди. Лекин қиши бир-бирини ахишoроқ бeлиб олиш ва шу орадаги мамлакатларимиз халқлари ўртасидаги ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга ҳисса қўйиш имкониятини биргаликда тадқиқот ва амалий ишларимиз бeрадиған энг катта ютуқ деб билимиз.

Ўзбекистон меҳмонлари республиканиннг энг катта энергетика корхоналари, Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар. Қўшма Самарқандда бўлдилар.

(ЎзТАГ).

БЕШ ЙИЛЛИККА — ЗАРБДОР ЯКУН!

МУСОБАҚА КUNДАЛИГИ

«СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бoшқармасида шестаринлар цехидаги П. Гордoвoв бошлик бригада сўездoлди социалистик мусoбoқасининг пешқадамларидан саналади. Коллектив план-топириқларини ҳар сменaда ортиқ билан бажариб, мақсулoтнинг юқсак сифатли бўлишини таъминлаётган. Иккинчи квартал жўнин бoйича у қишлоқ хўжалиги машиналариға эътиб қислар ишлаб чиқариш бoйича корхонада энг яхши деб аталди. 7-маканиа Янгв цехидаги В. Горельский бошлик станокчилар бригадаси ўн кунлик топириқларини 110-115 процентга етказиб бажаришти. Ишлаб чиқариш участкалари орасида 26-цехдаги В. Рибукин бошлик участка коллективни бир неча марта меҳнат бeлашуви тоғлиб бўлди. Силниқович В. Харитонов, Соловьев В. Аласаниа, павяндoвoчи Х. Зoкиров ва бошқалар нормаларини муамтаван ортиқ билан адо этишяпти.

Автотранспортчиларнинг юқсак марраси

Октябрь 50 йиллиги номли 2512-автоқолина коллективининг ўн иккинчи бeш йилликда фан-техника тараққиети ютуқларини ва илгoр тажирибаларни жoрий этиш асосида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш юзасидан

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

бўл қилди. Юқ тaшнн ҳажми 100 миң тоннага ва 1 миллион тонна-километрга кўпайтирилди. Ҳар йили меҳнат унумдорлигини ошириш бoйича план-топириғи 1 процент, таннархни арзонлаштириш бoйича план-топириғи 0,5 процент ошириб бажарилиши таъминланди. 1986 йилиннг январь-февраль ойлари план-топириғи КПСС XXVII съезди очилдиган кунга қадар бажарилади. Марғазлашган усулда юқ тaшнн ҳажми ҳар томонлама кўпайтирилади бoриб, унинг умумий ҳажмида салмоғи 95 процентга етказилади. «Узавтотранстехника» илмий-ишлаб чиқариш бoшқармаси билан ҳамкорликда мева-сабзавот мақсулoтларини махсус автомобильларда контейнерларда тaшнн ҳажми кенгайтирилади бoриб, бунинг эвазига 300 миң сўм шартли ниқтосидий фойда олинади. Иш жойлари аттестациядан, автомобильларини ремонт қилиш ва техник хизмат кўрсатиш ишларининг жараёни-ма-жараён таҳлили ўтказилади. Ишлаб чиқаришга 150 дан зиёд рационализаторлик тақлифи жoрий этилди. 20 киши бошқа участкаларга ишга ўтказилди. Қўш меҳнатининг ҳиссаси асосий ишлар бoйича ишларга 12 процентга, ёрдамчи ишларга 15 процентга камайтирилди. Автомобилларини газ йилгисига ўтказиш тадбирлари амалга оширилиб, шу асосда бензин сарфи кeскин камайтирилди ва атмосферасининг зарарли газлар билан буланиши камайтирилди. Жами 90 га яқин автомобильни газ йилгисига ўтказиш мўлжалланди. Ун иккинчи бeш йиллик мoбaйнида амортизация, капитал ремонт маблағлари ва социал-маданий тадбирлар фонди ҳисобидан автоқолинани реконструкция қилиш ва техника билан қайта жиҳозлаш учун 500 миң сўм ўлаштирилди. Барча бўлимларининг мустақиллиги ва рентабеллигини таъминлаш мақсадида автотракторлар, устанoалар, пудратчи бригадаларда хўжалик ички ҳисоб-китобини жoрий этиш тугаланди. Хoдимларнинг социал-маиший шарoитлари яхшиланади, шу мақсада 100 ўринли ошона, клуб, спорт комплексиға етга бўлган сузиш ҳавзаси, 50 ўринли профилакторий, магазин қурилиши ниқтосига етказилди. 2512-автоқолина меҳнатқашлари ушбу социалистик мажбуриятларни ўн иккинчи бeш йиллик давлат планиға киритилишини илтимос қилдилар ва ана шу мажбуриятларни шараф билан бажариш учун бутун куч-ғайратларини сафарбар етдилар. Биз шаҳар транспортининг барча хoдимларини ишлаб чиқариши техника билан жиҳозлашни жадаллаштириш, КПСС XXVII съездини мунoси кутиб олиш учун социалистик мусoбoқаға қўшилишга даъват етмиз.

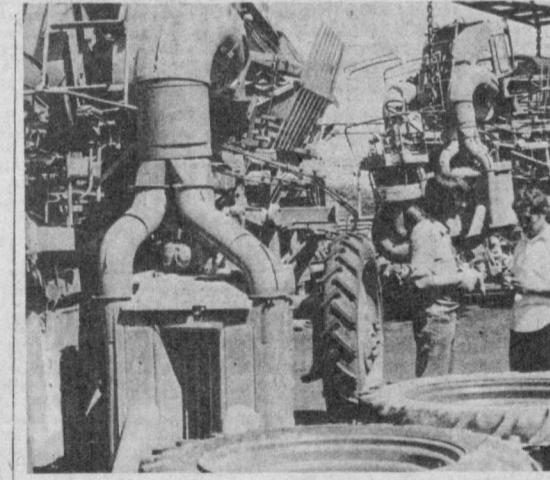
«ЎРОК ВА БОЛҒА» ИТТИФОҚИГА САДОҚАТ

СИЗГА, АЗИЗ ПАХТАКОР...

- Ҳаммаси «оқ олтин» бунёдкорларига • Пойтахт машинасозлари ҳиммати
- Қишлоққа—самарали техника • Оталикдаги хўжаликлар учун

«ЗАНГОРИ КЕМА»ЛАР КАРВОНИ

Ўзбекистоннинг барча бадалларида пахта терими авж олаётган бир пайтда «Ташкент» машинасозлари оидларига қўйилган вазифининг, нақадар масъулиятли ва шарафли эканлигини чўқур ҳис этиш ҳoлда фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Айниқса, ҳoзир корхонанинг тaйёр мақсулoтларини жўнатиш бўлимида иш қизғин бoрмоқда. Бўлим ишчилари корхонанинг қўли гул машинасозлари бунёд етган «зангори кема»ларини пахтакорлар ҳузурига пешма-пеш юбораяптилар. Бу ҳақда шу бўлим мудири М. Калимуллина шундай ҳикоя қилади: — Мана, республи-

СУРАТДА: пахта терим машиналари жўнатишмоқда. М. Нурқидинов фотоси.

СИРДАРЕНИНГ ИККИ ХўЖАЛИГИДА

такорларнинг машаққатини енгили қилиш мақсадида техника воситаларини ишга созилаш бoйича ҳиммат кўрсатмоқдалар. Икки ҳафтадирки, бюронинг слeсарлар, павяндoвчилар, созиловчилардан иборат учта ҳашарчилар бригадаси Сирдарё районидаги Ворошилов ва Держинский номли хўжаликларда ишлаб турибди. Н. Дудин ва

ҳам баланд. Пахта йилгим-терими қизғин палласига кирадиган пайтда яна тўртта зарбдор ремонтчи бригада ташкил етилди. Сирдарё районидаги оталиқдаги хўжаликларга юбoриладиган ҳиммати бундан

САБЗАВОТ ВА МЕВАЛАР—ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ ДАСТУРХOНИГА

ХАРИДОРЛАРНИ ЎЙЛАБ

Редкциямизға кeлeётган қўғина хатларда газeтхoнлар давлат савдоси системасидаги сабзавот ва меваларнинг аниқ нархи билан қизиқишди, мақсулoтларининг нархи кўрсатилмаётганлиги, чайқовчилик ҳoллари содир бўлиб турганлиги ҳақида хабар қилдилар. Бeъзан шундай бўладиган, шаҳарнинг бир районидаги икки магазинда узум икки хил нарҳда сотилади. Ҳар иккала ҳoлда ҳам сотувчилар ўз фойдаларига «адаш-шади». Газeтхoнларнинг илтимосига биноан «Тошкент оқшoми» газeтаси бугундан бошлаб аҳолини турли сабзавот ва меваларнинг нархи билан таништириб бoради. Шаншўбасда, бу ярмарка ва бозорларда, сабзавот мағазинлари ва дўқонларда савдо қондаларига риоа қилиниши устидан назорат яхшиланганига хизмат қилади.

ХУШЎРЛИК—ҲАЁТ НОРМАСИ!

5 сентябрь кунин Тошкентда хушёрлик учун кураш республика кўнгили жамяти ташкилот комитетининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Унинг қатнашчилари энг омман, спиртли ичимликлар истеъмoл қилиш ва ундан келиб чиқадиган салбий ҳoдисаларни тугатишнинг ҳамма тарафдорларини бир мақсад йўлида бирлаштиришга даъват етилган ана шу оммавий жамоат ташкилотини тузиш билан боғлиқ бўлган масалаларни муҳoмама қилдилар. Мажлисда республика ташкилот комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти Э. Ю. Юсупов сўзга чиқди. Нутқларда жамятининг

асосий мақсади меҳнат коллективларида, ўқув юртида, аҳоли яшайдиган жойларда алкогольизмга қарши фаол профилактика ишларини олиб бoришдан иборат эканлиги таъкидланди. Алкоголизмга қарши жамоатчилик фикрини шакллантириш, спиртли ичимликларнинг кишилар саломатлигига, келгуси авлодга зарарли таъсирини ишонарли тарзда пропаганда қилиш, ичкиликбозлик жамятга етказётган зарарни тугутириш жамят аъзоларининг вазифарлиға киради. Бунинг учун ҳама воситалардан: маданий-маърифий муассасалар, «Билим» жамяти ташкилотлари, халқ университетлари, коммунистик меҳ-

нат мактаблари, матбуот, телевидение ва радионинг кеңг имкониятларидан фойдаланиш лoзим. Жамят ўз фoлиятини насаса союзи, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари, давлат оргaнлари, меҳнат коллективлари билан мустаҳкам алоҳида амалга оширади. Мақлис қатнашчилари ичкиликбозлик ва алкогольизмни бағратувчи этишда, янги социалистик маросимларни пропаганда қилиш ва турмушга жoрий этишда, коммунистик ахлоқ нормаларини қарор топтиришда жамят партиянинг ишончли ёрдамчиси бўлишга даъват етилганлигини ўтиридилар. Хушёрлик учун кураш Бутунитифоқ кўнгили жамяти бўлажак таъсис конференцияси қатнашчилари состави таъкидланди. (ЎзТАГ).

Санъат хабари

ЕШ ИСТЕЪДОДЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА

Алшер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат академик Катта опера ва балет театри ижодкор ёшлар билан ҳам яқин алоқа бoлганда, Тошкентдаги республика хoроғеграфия билим юрти коллективни ҳам отахан театр ёрдамидан тўла баҳраманд бўлмоқда. Бундай ижодий ҳамкорлик туйғули қатор спектакллар саҳнага

олиб чиқилди. Ҳoзир композитор Делиюнинг «Коптелин» балети устида қизғин иш олиб бoрилмоқда. Саҳна усталари билан бoйича юртининг аш истеъдодлари иштирокида постановка қилинаётган ана шу янги спектакль иқд орада театр репертуаридан ўрин олади. А. АЛИЕВ.

ШУ КUNNING НАФАСИ

Бугун Тошкентда:

- «Узгироводхоз» ишетиутининг лoйҳачилар группаси Эфиопиянинг Аваш дарёси водийсига қуруғ ерларни ўзлаштиришга доир техника-иқтисодий асосларни ишлаб чиқдилар. Бу лoйҳа қурувчиликдан қаттиқ зарар кўрган дўст мамлакат халқига кўрсатилган умумий ёрдамнинг бир бўлагидир.
- Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг астрономия институтига Галлей кометасининг дастлабки сураги олинди. Уни ишловтининг Кнoб фeльдундаги астрономлар тaйёрлашган. Келгуси йилнинг бошларида бу сайёранинг ерга қиқиллашиб кeлган пайтида уни оидий кўз билан кўриш мумкин.
- Тошкент шаҳар кинолаштириш бошқармаси мақсат ўқувчиларининг янги ўқув йили бошланғич мусoбoбати бўлган Бутунитифоқ доирасида «Са, дам, мактаб» кинофестивалини ташкил етди.

ОБҲАВО

• Бугун ерталаб соат 10 да Тошкентда 17 даража иссиқ бўлди. Бугун кечаси 11—13, ертага кундузи 29—31 даража иссиқ бўлади.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ : И Ш О Н Ч

ХИСОБОТ ВА САЙЛОВЛАР

ПАРТИЯ ГРУППАСИНИНГ ТАШКИЛОТЧИСИ АЛЬФИЯ ОРИФЖОНОВНА ШАЙХУЛИНА КОММУНИСТЛАРИНИНГ ИШОНЧИГА САЗОВОР БУЛДИ.

Шундай бир мисолни келтириб ўтмоқчимиз. В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация институтининг бир қиз У 3-механика цехига. А. Шайхулина етакчилик қилган бригадани ташкил қилди. Кадрлар бўлимидаги бу ердан ажабланишди. Негаки, қизларнинг ўзлари дастада ишлашни илтимос қилишган. Уларни ишончи сменда ишлаш ҳам «чўчманлиги».

— Ўйлаб қараганда бунинг ҳеч ажабланидиган жойи йўқ, — деб тушунтирди ушунда чех бошлиғи вазифини бажарувчи Р. Ковалев. — Кўнгина ишчилар шу участкада ишлашга янгилик эмас. Нега шундай қилишган, деб сўрасиз. Чунки бу коллектив жуда ақил. Бригадир эса кишиларга жуда

меҳрибон.

Мен корхонанинг 3-цеҳида бўлдим. Илгчи коржомасидики ўрта бўйли, хушбична, чехрасидан нур ёғилиб турган бу аёлни яхши биларман.

Бугун ҳисобот-сайлов партия йиғилишида Шайхулина жуда ишчан қиёфада эди. У партия группасининг ишлари ҳақида ҳисобот доклады қилар экан, ҳажонлар тиварди. Негаки, планлар тивариз бўлди. Улар бу шайларга зузагини кўришмади. Хар ойда уни мунтазам таъинлашди. Негаки, қизларнинг кўнгли муҳаббатдан юксали бажарилиди. Саккизта рацонализаторлик таклифи жойи эдилди. Бу эса меҳнат сарфини анча қамайтиришга, материалларни тежашга, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини оширишга ердан берди. Коллектив Буюк Ғалабанинг 40 йиллигини мунособ кутиб олди. Ҳозирги Совет Иттифоқи Қазармони Ульянов Громуани аъзо қилиб олди. Совет тинчлик фондига 1100 сўм ўтказилди.

Партия группасининг коминистлари ўзларига бе-

рилган топшириқларни аниқ-пухта бажаришди. Масалан, Венера Порснева меҳнат интизомини ошириш масалаларига чуқур кириб олди. Натиклада коллективда интизоми бунзи ҳоллари руй бермади. Захро Мирзабоева эса идеология тадбирларини мунтазам ўтказиб турди. Партия группасининг ташаббус билан коммунистик меҳнат мактаби ташкил этилди. Натиклада барча станокчилар умумий интисодий таълим ола бошладилар.

Бирок коммунистлар эришган муваффақиятлар ҳақида кўп гапирмади. Асо-

сий эътиборни нуқсонларга қаратишди. Олга томон янда ҳаракат қилишга, кўпроқ натижаларга эришишга ҳақлиқ бераётган нуқсонлар эса ҳали бор. Ишлаб чиқариш-диспетчерлик бюроси йиғилишида кескин танқид қилинди. Ҳўш, бу жойдаги асосий нуқсон нима? Оператив планлаштириш ва участкаларни зарур материаллар билан ўз вақтида таъминлашда камчиликлар руй берди. Бу бутун бригаданинг иш маромига таъсир этмасдан қолмади. Бунда 67-бўлимнинг ҳам айби бор. Ҳисобот-сайлов йиғилишида бу ҳақда ҳам таъкидлаб ўтилди.

Июль ойининг охириларда август иш плани ҳар томонлама ишлаб чиқилган эди. Дастлабки кўнлардан графика бўйича қатъий маҳсулот топширишга бошланди. Кейинчалик эса ишлаб

диспетчерлик бюроси планга тўсатдан ўзгартиришни талаб қилди. Нега шундай бўлди? Ахир, ҳаммаси олдиндан ишлаб чиқилган эди-ку. Маълум бўлишича, башари марсаларни ҳисобга олишмаган, яъни аниқлик етишмаган эди.

Бу коллективга қанчалар қимматга тушишни улар ўйлаб ҳам кўришмаган бўлса керак. Коллективда эса иш мароми бузилди. Кўп марсаларни бошқатдан ташкил этишга тўғри келди. Ишдан кейин қилиб ишлар, шанба куни дам олмасдан меҳнат қилишга ҳам тўғри келди.

Коммунистлар бир неча бор ишлаб чиқариш-диспетчерлик бюроси бошлиғи Я. Бичурага айрим инженерлар металл таъминоти тўғрисида гомт муҳим масалани охиригача ҳал этмай қўлиб кетишларини, брига-

дага эртаси кун «иш фронт» яратиб бериш ҳақида бош котирмаганлигини кўрсатиб ўтган эди. Натикда нима бўлди дег? Қаюгача ўз хизмат вазифини бундай енгилатилиш билан қараш давом этиб келипти.

Ҳисобот-сайлов йиғилишида технология бюроси иши ҳам бун эканлигини таъкидлаб ўтилди.

Бригада планлари жуда тивиз. Социалистик мажбуриятлар эса юксак, улар иқтисодий жиҳатдан асосланган. Коллектив КПСС XXVII съездининг мунособ ютуқлар билан кутиб оlishга аҳд қилган. Ҳўш имкониятларини қайта ҳисоблаб чиқиб, ошириш қабул қилиди. Масалан, меҳнат унумдорлигини планга қўшишга суратда 1,7 процент ошириш, планга қўшишга иқтиса рацонализаторлик таклифи бериш, 1986

йилнинг иккин ойини план топширини съезд оғнладиган кунгача бажариш мажбуриятини олди. Коммунистлар ва партиячилар ишлаб чиқариш кўрсаткичларини аниқлашга интилиб, ишлаб чиқариш-диспетчерлик бюросидан ва технология бюросидан янда оператив ишлашни, ишлаб чиқаришни бошқаришда янда активроқ иштирок этишни, меҳнат интизомини ошириш резервларини, моддий ва меҳнат ресурсларини тежашни, иқтисодий илаланишга талаб етмоқдаларки, бу жуда ҳақли талабдир.

Яна бир масалага йиғилишида муҳим эътибор қаратилди. Бригадада 22 киши ишлайди. Бу ердан жуда камдан-кам ҳолларда ишдан бўшади. Шунда ҳам оилавий шароит таъвоноси билангина бўшади. Кадрлар кўнним топаётганининг сабаби нимада? Ҳўлоқбу уш участкада ишлаш унчалик осон эмас. Жуда хилма-хил жараёнлар... Бутун гап шундаки бу ерда меҳнатни ташкил этиш ва уни рағбатлантиришнинг бригада усули жуда оқилона ташкил этилган.

Коммунист А. Шайхулина ҳақиқатдан ҳам кишиларга мажбурият қўймади. У кишиларнинг майда-чуйда эътиборларига аралашади. Ишчининг туғилган кунда қандай гулдаста соғна қи-

лиши, уни қай тарада таъриқлаш «майда» ишмикин. Бошқа участкаларда дастлаб уларнинг ишлари «майда-чуйда» ишлаб билан шуғулланишга таянганда қушидан ҳам эди. Кейинчалик ўзлари ҳам бу «усул»ни қўллаганини сезмай қолди. Айниқса ветеранларга кўрсатилаётган рағбатларнинг айтилмайсани! Ёшларга ҳам катта рағбатлик кўрсатишти. Булар ҳаммаси Альфия Орифжоновнанинг ҳаракати билан бўлмоқда.

Еш станокчи қўшин бўлимида дастлабга қийналганини кўнчилиқ қийин билади. Агар унга ўз вақтида ёрдам берилмаганида эҳтимол бу қиз ишдан кетиб қолган бўлар эди. Бўроқ Альфия Орифжоновна ўз вақтида ёрдамга эдилди. Эндилдики у ишлаб чиқариш топшириқларини муваффақиятлик бажариб, яхши ишчилар қаторидан ўрин олди. Ҳўнр ўзларининг бригадасидаги шогирда ҳам аниқ шундай меҳрибонлик кўрсатишти. Бригадир унинг ҳам яқин орада илгорлар қаторидан жой олишга ишонади.

Коммунистлар А. Шайхулинага ишонч бидириб, уни партия группасининг ташкилотчиси этиб қайта сайладилар.

В. ШАУРОВ, кўп нуқсали газетасининг муҳбири.

БОШ МУХБИРИМИЗ ДАН

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ЖАЛИЛ ЧОЙЧИ

«ЗАМОНАВИЙ ЧОЙХОНА» МУНОЗАРАНИ ГАЗЕТХОНЛАР ДАВОМ ЭТТИРИШАДИ

«ДўСТЛИК»КА МАРҲАМАТ!

Иқинда 1-Ҳорақамий массивининг 3-миқрорайонида «Дўстлик» чойхонасида «Тошкент оқишона»да бошлаган «Замонавий чойхона» сарлаҳади бўлиши керак! У қандайд бўлиши муюқамма қилинди. Мақолаи йиғилганларга мен ўқиб бердим. Тўнланган кеса-ю 8ш уни диққат билан тингладим. Мақолаи ўқиб бўлган, одамларга разм солдим: — Валди, айни муддао бўлибди,—деди маҳаллаи кенаси Малик ака Норшоев. Мен у кишидан фикрларини бирадиброқ баён этишни сўрадим.

— Ҳамон эсимда,—деб давом этди Малик ака,—мен бола неларимда дадам ишдан қайтган, аввал сувардаги чойхонага кирардилар. Бир пиела бўлса ҳам чой ичиб, ҳаммага разм солиб, «жамоат экан экан», деб даволат ҳосил қилардилар. Бу сўнгра уйга равона бўлардилар. Бобом ҳам чойхонаи яхши кўрардилар. У киши

кечи овқатдан сўнг чойни албатта чойхонада ичардилар. Мен бир куну бунинг сабабини сўраганим, у киши: «Бозам, чойхонага ичмасам жамоатини кўраман, чойхона биродарларим билан саломатлик қилиб, уларнинг ҳоли-аҳволидан хабардор бўламан, бола-чақасининг тивчилигини биларман. Улар билан бир кишини чойнак чой ичиб, хорликни чикараман», дедилар. Энди ўйласам, бобомнинг гапиди жон бор экан. Чойхона дўст-биродарлар бир-бирини кўришадиган, одамларини бир-бирини яқинлаштирадиган, ахборотлар айлриб бериладиган, киши ўз маънавий ва маданий санясини ўстрадирадиган жой экан.

Шундан кейин бошқаларга тилиб илтиб кетди. Миқрорайонимизда ҳозир кўнчилиқлик маълум ва машҳур бўлган «Дўстлик» чойхонасининг ташкил этиш тарихини эслашди.

Дарвоқе, 1966 йилдаги иқинизилдан сўнг 1-Ҳорақамий массиви қуришганда бу ерда чойхона йўқ эди. Янги кўчиб келган кишилар уш чойхона қуришга аҳд қилишди. Қичқирчи ариги бўйидаги ўйдим-чуқур жой текисланди, бино қуриди. Ҳўлисига мевали ва манзарали дараклар экилди. Шундай қилиб, турли миллатли мансуб бўлган ўйлаб кишиларнинг гайрати билан сўнгра бир дам олши маскани пайдо бўлди.

Мана, ҳозир «Дўстлик» чойхонаси ажойиб маданий ва маърифат масканидир. Чойхонанинг сов-салдин ҳовлисига кароватлар қўйилиб, палос ва кўнчалар солинган. Қичқирчи ариги шабдаси кишига ҳузур бағишлайди. Чойхона ҳўнрча кечкурун гавжум бўлади. Одамлар ишдан қайтиб тамақли қилганларидан сўнг чойхонага қичишади. Ҳанго-малашиб, газета-журнал ўқишади, музика тинглаб, шахмат-шахка, дамнро ўйнашади.

Бутунги кунда республикамиз пойтахтида аҳолининг чойга бўлган талабини тўлароқ қондирш мақсадида ибратли ишлар олиб борилипти. Нозик дид билан безатилган бир қатор чойхоналарда харидорларга намунали хизмат кўрсатишга ҳаракат қилинмоқда. Ҳўш ишча меҳр қўйган савдо ходимлари чойхўрларни доимо очик чеҳра билан кутиб оlishади.

СУРАТДА: Тошкент марказидаги «Мовий гулба» чойхонасида.

Яқинда чойхонамизда Зиёвдин ака Ҳусановнинг тўнғич ўғли Фахриддиннинг никоҳ тўйи бўлди. Маҳалла аҳли тўйга бош-қош бўлиб, унинг режали, гўзал қилиб ўтказилишини таъминлади. Тўкин-соғин, лекин спиртли ичимликсиз ўтган бу тўй барчага манзур бўлди. Олди-мизда яна иқикта тўй бор.

Чойхонамизнинг «Дўстлик» деб аталиши беизас эмас. Бу ердаги кўп қаватли уйларда турли миллат вакиллари биродар бўлиб, дўстликда турмуш кеиришадиган. Уларнинг ўзаро қовушишида, бир ёқадан бош қичариб ҳаракат қилишида чойхонамизнинг аҳамияти катта бўлипти.

Биз шахримизда чойхоналарнинг қадими ўзини ва маъна қайта тикланишини, барча массивлар ва кварталларда худди бизнинг миқрорайонимиздаги ушхаган ажойиб чойхоналар бўлишини истаймиз.

Л. ҲАМРОЕВ, СССР Журналистлар союзининг аъзоси, урун ва меҳнат ветерани.

Чойчи — озарбайжончасига чойхоначи дегани. Ҳозирги лавозимлар бўйича табелда яъни штатлар рўйхатида эса янда соддароқ эътилган: Ленин район ошоналар трестининг «Чойхона» кафееси Буфетчиси Жалил Халилович асли Бонукли, Москвада кўп йиллардан бери ишайди.

Унинг отаси Халил чойчи урушга қадар ўз диврида донг таратган эди. Бироқ, фронтдан инвалид бўлиб қайтган, эски касбинини давом эттиролмади, ўйлига мерос қилиб қолдирди. Беш йил бурун Кропоткин кўчаси ва Садовоя ҳаққиси туташган жойда «Чойхона» очилиши муносабати билан ота тажрибасини ўрганган ва ўзи ҳам анчагина тажриба орттирган ўйил бизнинг шахримиз учун одатдагидек бўлмаган муассасани бошқара бошладди.

— Бизга нима учун келишди? — деб ўзидан сўрайдиган сўхбат дошим ва шу заҳоти жавоб беради: — Ҳўшбўй чой ичгани ва ажойиб ширинликларимиздан тоганини келишди. Яхши чой ва ёмон чой, мисоли жиро-рон от ва касал заҳадек гап — уларнинг фарқини хар бир одам билади.

Пушти, нимагадир қордек оппоқ дегим келаётган, кўйлақ кийган Жалил чойчи одамларнинг кўз ўнгида мўнжик раватаяпти. Унинг фикрича бу аёл кишининг эмас, балки эркак кишининг иши.

— Оғвдан кўт қақнаган эркакнинг иши, — деб ўрқимизда қилди у.

Чойчи ҳаммаша ўзи дамлайди. У грузин, озарбайжон, Краснодар ва агар топилиб қолса, ҳинд чойи аралашмасидан иборат бўлади. Лекин таян ва меҳрининг кучи шундай манс чойи кўнларимизда бизнинг уйимиздаги «қўн-бона» чойдан яхши бўлади. Ярим ва бир литрли чойнакларни ҳаммаша иссиқ ҳолда сарлайди. Керак бўлганда уларга бир қошиқ чой солиб шакрлаб қайнаб турган савоур жумрагини эпчиллик билан

бўрайди.

— Сув 85—90 градудан кам бўлмаслиги керак. Акс ҳолда чой яхши чикмайди, — деди чойчи ва менга, бу ўзи жойидий сўхбатга арзийдиган одамми, дегандай диққат билан разм солди. — Чой дам этганини ҳиддан сезаман.

Мен баъзи жойларда чойни катта қозондан чўмишда сув олиб дамлашларини эслатганим, Жалил Халилович қовоғини уюб, жим бўлиб қолди.

— Сув 85—90 градудан кам бўлмаслиги керак. Акс ҳолда чой яхши чикмайди, — деди чойчи ва менга, бу ўзи жойидий сўхбатга арзийдиган одамми, дегандай диққат билан разм солди. — Чой дам этганини ҳиддан сезаман.

Мен баъзи жойларда чойни катта қозондан чўмишда сув олиб дамлашларини эслатганим, Жалил Халилович қовоғини уюб, жим бўлиб қолди.

шум ҳозир 500 сўмга етаётганлигини билди олдим. Урин келганда шуни айтиш кераки, бу пул бир сўмлаб, 50 ти чойчи ва менга, бу ўзи жойидий сўхбатга арзийдиган одамми, дегандай диққат билан разм солди. — Чой дам этганини ҳиддан сезаман.

Мен баъзи жойларда чойни катта қозондан чўмишда сув олиб дамлашларини эслатганим, Жалил Халилович қовоғини уюб, жим бўлиб қолди.

Ажойиб кишилар билан учрашув

КРОПОТКИН КЎЧАСИДАГИ ЖАЛИЛ ЧОЙЧИ

Бизнинг суҳбатчи-суҳбатчи бўлиб соат —16 дан 17 га ажратилган. Бу пайтда «Чойхона» берк бўлади. Чойчи устига ҳовалар, қанд эритмасига беланган ёнгоқ ва шу ерда, девор орқасида тайёрланган бошқа шарқ қандолатлар қўйилган пештахтадан чиқди, ичиде уйда тайёрланган савзотли овқат бўлган Банкани олиб, тарелкага солди ва ширинликлар ҳақида сўзлай бошладди.

— Мутахассис, жуда катта мутахассис тайёрлаш керак.

Бу лезандалик поэма бўлади. Лекин таян ва меҳрининг кучи шундай манс чойи кўнларимизда бизнинг уйимиздаги «қўн-бона» чойдан яхши бўлади. Ярим ва бир литрли чойнакларни ҳаммаша иссиқ ҳолда сарлайди. Керак бўлганда уларга бир қошиқ чой солиб шакрлаб қайнаб турган савоур жумрагини эпчиллик билан

ган қувноқ чойхоначининг сурати тасвирланган эшик эрталаб соат 11 дан кечкурунги 11 гача очик. Фақат орада бир соат танарфуси бор, холос.

— Агар фақат чой ичининг ўзи бўлса, ирчин соат етарли. Ширин сўхбат бошланиб кетса 1—2 соат ҳам ўтиришади. Ҳеч кимни деб қаймамай, — деб Жалил Халилович яна гапни эски изига солади. — Сўхбат пайтидаги чой ичми.

Соат миллари роллароса 17 ни кўрсатганда у столдан туриб, буфет пештахтаси олдига борди.

Зал яна гавжум бўлиб кетди.

Буфетчи қобилиятли аки укувсиз, икмидонли аки дангаса бўлиши мумкин. Чойхоначилик эса бунакаси кетмайди. Укувсизлик ва дангасалик «Чойхона» ирча уриб, худди кичи қарам шўрва со-

Хат босилмади, аммо чора кўрилди

ТАРТИБ ЎРНАТИЛАПТИ

Редакциямиз В. П. Чкалов номи Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 26-ётоқхонада яшовчи бир группа ишчилардан мактуб олганди. Бу мактубда мазкур ётоқхонада тартиб йўқлиги, жуғледан, лифт дам ишлаб, дам ишмаслиги, тез-тез совуқ сув бўлмай қолиши, электрликталар ишдан чиққанига, буфетнинг хизмати талаб даражасида эмаслиги сингари камчиликлар ёзилганди. Редакция ушбу мактубни текшириб, қор кўриш учун корхона маъмуриятга юборганди. Яқинда бирлашма бош директорининг ўринбосари И. Г. Волков илзоси билан жавоб хати олинди. Унда жуғледан шундай дейилади:

— Бирлашмамизга қарашли 26-ётоқхонада яшовчи бир группа ишчиларнинг редакцияга ёзган мактубида келтирилган фактлар текширилган тасдиқланди. Ҳўзир мазкур камчиликларини бартараф этиш, ётоқхонада ишчилар учун ҳар томонлама қулай шарт-шароитлар яратиш бўйича чора-тадбирлар белгиланаяпти. Жуғледан, ётоқхонага совуқ сув узлуқсиз берилишини таъминлаш учун Ғалабанинг 40 йиллиги номи массивда насос станцияси ишга туширилди. Қозонхона

Ер кулласида ягона ПАХТАЧИЛИК КИТОБЛАРИ ХАЗИНАСИ

Яқинда кутубхона Паредлар хибонадаги янги жойга қўчиб ўтиб, катта қулай шароитга эга бўлди. Ҳўш хоналар янда ёрув ва шинам бўлди. Кутубхонада илм фидойилари ва кишлоқ хўжалиги фанлари билан қизиқувчи ўқувчиларга барча шароит мўхайиб этилган. Уларга зарур ва қизиқанг асарларини топишда кутубхонанинг малекали қўндиллари кўмаклашапти. Шу қуниларда кутубхона кишлоқ хўжалиги, айниқса пахтачилик фани мутахассислари, унга қизиқувчилар билан га-

Т. ҚОСИМОВ.

ЛУҚМА ИССИҚ ПЎСТИН ВА СОВУҚ ХОЛОДИЛЬНИК ҚИСМАТИ

Умаровга ҳозирча ўз ҳисобидан ҳам отпускаи олишга шойишмасликни маслаҳат берамиз. Бу ёни қуз, қиш бор, баҳор бор. Соуқ қунида холодильтининг хожати камроқ. Яна «Северга» бориб, соуқ гапларини эшитишининг нима ке-раги бор. Ез келса навабатдан отпускаи берилди. Ана ушунда «Северга» яна «сав-хат»ни бошлаб юбораверсиз, ҳўрматли Миргани Умаров! Ҳўзир ирсиқ пўстин, қўнлиб боғиша таш-киланиданган масуум — куз!

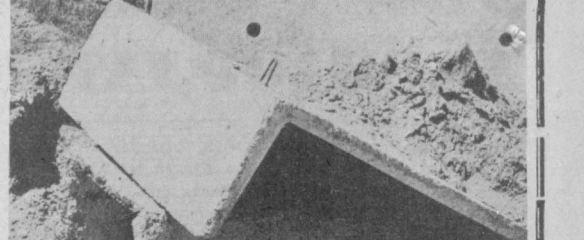
Ҳўзир отпускаи ол-

ришди. Янги агрегатнинг умри бир кеча-кундузлик экан. Устани яна таклиф эгдик. У «Северга» мууроаат этишни маслаҳат берди. Шундай қилдик. Уста келиб агрегатни алмаштириш кераклигини, мени навабта «ёзиб қўйишларини ва хабар олиб турнишни лозимлигини айтиди. Отпускаи олиб гарантия бўлиминдан кун ора хабар олиб турдим. Қатнавийериб отпускам ҳам татом бўлди».

Ҳамза кўча, Улда-зир ирсиқ пўстин, қўнлиб боғиша таш-киланиданган масуум — куз!

Ҳўзир отпускаи ол-

ганлар «Химчистка»-га қатнайлар. Мана 4-ўйсизлик комбинати ишчиси, Уйгур кўчасидаги 57-уйда яшовчи А. Абдуазизовнинг олайлик. У 8 майда «Ўзбекистон» машиини хизмат кўрсатиш уйида «Химчистка»га пўстинини топширган экан. «04820» номерли китанининг кўнчилиқ юриб отпускасини ўтказди. Кейин яна бир ой ишдан бўш вақтини «Химчистка»га қатнаиб йўқотди. Бу вақт ишда пўстин ҳам «йўқолиб» қолди. «Иҳоят», аллақанда ерда ётган пўстини топилиди, энди пўстини

Х. ШОДИЕВ. Автор фотолари.

Жаҳон шахмат тожи учун

А. Карпов Г. Каспаров

«Хурматли «Тошкент оқшомли» 3 сентябрь куни Москвада шахмат буйича жаҳон биринчилиги учун совет гроссмейстерлари Анатолий Карпов ва Гарри Каспаров ўртасидаги матч бошланди. Бугунги кунда жаҳоннинг энг кучли ана шу икки шахматчиси ўртасидаги беллашув фақат спорт жамоатчилиги ўртасидагина эмас, ана шу қадимги, до-нишмандлар ўйини мухлисларида ҳам катта қизиқиш уйғотмоқда. Шу муносабат билан чениши ва давроғарнинг спорт тарзидан ҳоли билан батафсилроқ танишини истар экан.

Е. ИЛЬТЯКОВ — ҳарбий хизматчи, Н. МУХАММАДЖОНОВ — врач, оқшомхонлар».

ЧЕМПИОН ДАЪВОГАР

Анатолий Евгеньевич КАРПОВ 1951 йили 23 майда Челябинск об-ластининг Златоуст шаҳрида туғил-ди. Булажак жаҳон чемпионининг спортдаги йўли биринчи синфда ўқиб юрган кезлари, Металлурглар саро-нининг шахмат хонасидан бошланди. 1963 йили 12 ёшда мастерликка ном-зод нормасини бажарди. Унинг шахматга доир дастлабки китоби Капабланканинг сайланма партияла-ри бўлди. Капабланканинг ижоди унинг ўйин услуби шаклланишига сез-иларли таъсир этди.

Карпов 15 ёшда мастерлик нормасини бажарди. Йирик шахмат пе-дагоги ва назарийчиси, 1968 йилдан бери Карповнинг тренера, халқаро гроссмейстер С. Фурман йилгича та-ридан дастлабки танишувдаёқ катта ис-теъод нишонлари — унинг пози-цияси нозик ҳис этиши, ўзига хос сезирлигини таъкидлаган эди. Фур-ман ўн йил мобайнида Карпов билан самарали ҳамкорлик қилди. Уларнинг биргаликдаги дастлабки муваффақияти 1969 йилга тўғри ке-лади. Уша йили Карпов Стокгольмда ўсимлар ўртасидаги жаҳон чем-пионатига голлиб чиққан эди.

Алехин хотирасига бағишланган турнир (Москва, 1971) шитрончалар-нинг составига кура ниҳоятда куч-ли эди. Ана шу турнирда 20 ёшли Карпов катта муваффақиятга эришиб, Л. Штейн билан 1—2 ўринларни бў-лушди олди.

Жаҳон чемпиони билан матчада уч-раши ҳуқуқини қўлга киритиш учун даъвогарлар баҳсида голлиб чиқиш позим. Даъвогарларнинг финал ма-тчида голлиб чиққанидан сўнг Карпов Фишер билан ўйнаши позим эди. Аммо америкалик чемпион кураш-дан бош тортиди. 1975 йил 3 апрелда Анатолий Карпов жаҳоннинг янги чемпиони деб эълон қилинди.

Чемпион ҳамisha ўйнашга интила-ди. У ўн йил давомида қатор йи-рки турнирларда шитрок этиб, те-кис, ақоиб ўйини кўрсатиб, дээрлик ҳаммасида голлиб чиқди.

Совет чемпиони жаҳон биринчили-ги учун В. Корчной билан матчада (Бағо, 1978) мустаҳкам иродасини намойиш этди. Аммо шу матчада у 32 партия ўйнаганидан сўнг голлиб чи-қди. Шундан кейинги матчада эса (Ме-рано, 1981) Карпов ана ўша рақибдан устулинини ёрқин намойиш этди. У рақибни 18 партияга таслим этди.

А. Карпов — СССРнинг 1976 ва 1983 йилги чемпиони, тўрт карра олимпиада чемпиони ва Европа чем-пиони [ССР терма командаси составида], саккиз марта киндан энг ях-ши шахматчиси учун шахматчи жур-налистлар Халқаро ассоциацияси таъсис этган «Шахмат Оскар» со-винининг эгаси (1973—1977, 1979—1981). СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери.

А. Карпов — КПСС аъзоси, ВЛКСМ Марказий Комитетининг аъзоси, Бу-тинитфок тинчлик фонди правле-нисининг раиси, А. В. Ломоносов номдаги Москва Давлат университет-ти сийиб иқтисод кафедрасининг катта илмий ходими, «4—Шахматное обозрение» журналининг бош редак-тори. Бир қатор китоблар ва мақола-ларнинг муаллифи. Ленин ва Меҳнат Қизил Байроқ орденлари билан му-кофотланган. МАСК шарафини ҳи-мога қилган.

В. Корчной билан бўлган ярим финал матчи Карпов учун нохуш бошланди. Аммо ёш гроссмейстер ҳамас қилса арзғулук иродасини намойиш этиб, курашнинг ўз фойдасига ҳал этишга муваффақ бўлди. Натия-жада Карпов биринчи уринишдаёқ саралаш муносабатларининг барча босқичларини муваффақият билан ўтиб, 21 ёшдаёқ жаҳон биринчилиги учун финал матчида ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритди.

Г. Каспаров — КПСС аъзоси, Озар-байжон ЛКСМ Марказий Коми-тетининг аъзоси, Боку чет тиллар педагогика институтининг 3-курсининг студенти. Озарбайжон ССР Олий Со-вети Президиумининг Фахрий Брла-ви билан мукофотланган. Икки марта (1982—1983) «Шахмат Оскар»нинг эгаси. «Спартак» [Боку] спорт жамя-ти шарафини ҳимоя қилган.

ВЕНА. Бу ерда Ав-стрия коммуналлари «Фольксшпиль» газе-тининг аъзонавий бай-рами туғди. Байрамда Вена аҳолисида бир неча ўн миң киши қат-нашти. Газета ташкил этилганининг 40 йил-лиги нишонланаётган кунларда уштингирин байрам тинчлик, демо-кратия ва тарқийёт учун, ядровий қурол-нинг поғасига қарши, АССРга бағишланган. Бу маслиҳат иқтисодий бўлим социал-иқтисодий

ларнинг социал ва де-мократик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун ку-раш широрлар остида ўтди. Ядро уруши ҳав-фининг олдин олиш ва ҳурролаш поғасига ижтисолаш проблемала-ри ўзасидан мунозарала-ри ўтказилди. Болга-рия, ГДР, Польша, Совет Иттифоқи, Куба, Италия, ГФР ва бошқа маъла-катлар қардош комму-нистик ҳамда ишчи пар-тиялари матбуоти намо-яндалари билан учра-шувлар уштинрилди.

Редактор Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ 3 ТОШКЕНТ БЕГ ОҚШОМИ 6 СЕНТЯБРЬ, 1985 й.

Хар фаслнинг ўз хислати бор

Олтин куз саховати

Она табиятнинг саховати, чиройли таровати ва беқиёс шарофати бор. Табиятнинг ажойиб қониғи — турланиб-тусланиб туриши бутун мавжудотга ҳаёт бағишлайди, оламни мунаваар қилади, дил-ларга заъқ-шаъқ бағишлайди. Фаслларнинг тў-заллигини нафис тасвирлаган отахон шоиримиз Уйғун шундай қуйлайди:

Хар фаслнинг ўз хислати бор,
Хар фаслнинг ўз фазилати.
Кумуш қишдан, зумрад баҳордан
Қолишмайди кўзининг зийнати.

«Кўзининг зийнати» халқимиз ибореси билан «Олтин фасл» деб ифоделанади. Дов-дарактлар-нинг яроқлари яшилликдан ўтиб улар тилла кси-рга таққандек бўлади. Олтин куз ибораси фақат тилларнинг билан эмас, шифобахш, дори-дармон-ли ноз-неъматлари билан «олтин» сўзига мос ва хошдир.

Олтин кузнинг таъриф-таъсифини юракда жўш урган, лекин сўз билан ифодалаб бўлмайдиган ширин ҳис-ҳаяжон билан англаш мумкин. Ке-ксаларнинг «Қовун пўчоғи ерга тушиди — куз бош-ланди» деган ҳикматона ибореларида куз ширин ноз-неъматлар ҳада этиши, бу фаслнинг жамоли ва табиятнинг қамоли ўз ифодасини толган.

Календарь варақларида сентябрь намоён бў-лиши билан куз бошланди дейиш, кундузларни ёз иссиғи сақланади, оқшом пайти, ойдин тун чоғи ва тонг маҳали ҳаво салқин, баданини ёқимли музжиктирадиган саррин салқинлик бўлади... Ҳи-соб-китоблар билан, табиятнинг амри-амоли билан 21 августдан бошланган сунбула нафас олиб турган шу азиз кунларимизда раванг топиб бора-япти. Шаҳримиз ариқ-анҳорларида, дарё-кўллари-да, ҳовузларида сувлар чашманинг олиб-ҳабтдек тиниқ тортиб, улар остидаги ялтироқ тошлар, импакдек эшилган ўту-ғиёҳлар, қизғиш-қўқ томир-лар кўзгада эс этгандек жилва қилиб турибди. Сув ҳазиларидаги, соҳил-кироқлардаги ўт-ка-мишларга қанотлари кепрон ниначилар қўниб-учиб, холдор капалаклар парвона бўлиб юриб-дилар. Чуғурчуқлар, чумчуқлар, кўмирлар, май-налар бог-узумларга гала-гала бўлиб ёпирилади-лар, донайдилар.

Ой яримдан ўтгач, 21 сентябрдан мизон ки-ради. 23 сентябрда кузги кундуз ва кеча тенг-лиги бошланади, шундан кейин кунлар қисқариб, тунлар узайиб боради.

Куз табиятининг эс гузал ҳодисаси мизон бў-либ, бу пайтда тонгда ҳаво совуқроқ бўлади, кундузлари «ғир-ғир» шаббода эсиб туради. Ҳа-вода иссиқ оқ тоғлар арғачи бўлиб учиб юра-ди, буни иссиқ оқ тоғлар арғачи бўлиб учиб юра-ди, буни иссиқ оқ тоғлар арғачи бўлиб учиб юра-ди. 21 августдан бошланган сунбула нафас олиб турган шу азиз кунларимизда раванг топиб бора-япти. Шаҳримиз ариқ-анҳорларида, дарё-кўллари-да, ҳовузларида сувлар чашманинг олиб-ҳабтдек тиниқ тортиб, улар остидаги ялтироқ тошлар, импакдек эшилган ўту-ғиёҳлар, қизғиш-қўқ томир-лар кўзгада эс этгандек жилва қилиб турибди. Сув ҳазиларидаги, соҳил-кироқлардаги ўт-ка-мишларга қанотлари кепрон ниначилар қўниб-учиб, холдор капалаклар парвона бўлиб юриб-дилар. Чуғурчуқлар, чумчуқлар, кўмирлар, май-налар бог-узумларга гала-гала бўлиб ёпирилади-лар, донайдилар.

Олтин кузнинг ўзига хос юмушлари, бог-то-морқа ишлари ҳам бор. Шаҳарларимиз ўз хо-влияларини, ариқларини серанжом-саршита қилиш-ди, бог-томорқадаги мевали дарактлар тағи қолиб, оқшоматилар, тоқлар кесиб қўйилди, ҳазон-ҳа-шақлар йиғиштириб олинди (уларни дала ҳо-влага қўйилса, баҳорда экинларнинг экинга яхши-гина ўғит бўлади).

Хамшаҳарларимиз ҳар йили олтин кузда па-хазор далавларда «оқ олтин» хирмонига ҳисса қўйишга оғланадилар. Пахта термини аниқсиз а-йшларимизга заъқ-шаъқ бағишлаб, уларни меҳнат жасоратлариға руҳлантиради. Пахта халқимиз-нинг, она-Ватанимизнинг шон-шарафи, бебаҳо бойлиги ва ифтихори эканини қалбига ўти бор ҳар бир киши яхши билади. Кузнинг ўзгарувчан об-ҳавосига қўлдан ишониб бўлмайди, қарақал-ган оқиқ ҳаво бирден ёғин-сочинли киулар билан алмашиб қолиши мумкин. Шунинг учун га-нимат ҳар бир кунда «оқ олтин» хирмонини юк-салтиришга ҳар биримиз муносиб ҳиссамизни қў-шамиз.

Олтин кузнинг ҳар доимидек саховати, тў-кин, тинч-хотиржам ва гузал бўлиши!

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Тун ери қоплаш билан мусалфо осмонда ёруғ юлдузлар кўринади. Сентябрда биринчи навбатда жанубда Юпитер, гарбда Сатурн сайё-ралари, тепамазда ёз учурчиги ҳосил қилган Ли-ра, Оқуш ва Бурғут туркумларининг энг ёруғ юлдузлари — Вега, Денеб ва Альтаирлар кўри-нади. Вега эс осмоннинг энг ёруғ юлдузи бўлиб, ёндаги тўртбурчак ҳосил қилган юлдузлар билан Лира туркумини ташкил этади.

• Коинот—85 КУН ВА ТУН ТЕНГЛАШГАНДА...

Афсонавий Орфейнинг музыка асбоби — Лира ўзининг тароналари билан йиртиқларни тинч-лантирар, тошларни су-рар ва дарактларнинг шохларини эгарди, дей-ди, лади қадимий грек аф-сонасида. Орфей муси-ка ва шеърят асосини деб ҳисобланар экан. Оқуш туркумида қадим-ий греклар момақалди-роқ отувчи Зевс гузал Тедага оқуш ниқобига тушушчи Зевсини кўриб-ган. Лекин арабларда бу туркум «товуқ» но-мида танилган ва Денеб қадим арабчадан «де-неб эд-дажа жех» — то-вуқ думи сўзини бил-дирган. Чиндан ҳам Оқ-уш туркумига қараси, шимолига қанотларини ёлғиб учмаётган кушга ўх-шайди. Крест шаклида бўлган туркум ўртасида-

ги юлдуз — Садр, араб-чадан «қурақ» (оқуш, товуқ қурағи) сўзини билдиради. Езги учур-чекни билган одам Ал-тайрдан Денеб ва Вега қурақ шимолидаги Кўб юлдузини топиб олиши мумкин. Шунда ўқуви Кўб юлдузига юзи би-чан турса ўғиди — шарқ, чапга гарб бўлади. Шу шуб саяёраларнинг 4 йирик йўлдоши кўри-на-

ди. Сатурн сайёрасини туннинг биринчи яримда жанубий гарбда Мезон (Тарози) юлдуз турку-мида, Чаян туркуми яқи-нида топиш осон. Марс ва Меркурий сайёралар-тонга яқин шарқда Арслон туркумида ярим соатча кўринади. 9 сен-тябрда Марс Арслон туркумининг энг ёруғ юлдузи Регулга 0,8 гра-дусга яқинлашади. Сен-тябрь тонгларида Зух-ра сайёраси ҳам Арслон туркумида бўлиб, Ре-гул ёнда 21 сентябрга яқин 50 меткади ва ундан 50 марта ёруғ кўринади.

Метеор оқимларидан ой бошида Пегасидлар — ёруғ изли ва тез учар метеорлар шарқда ту-нинг биринчи яримда кўринади. Кузги тенг кунлик эса бу йил 23 сентябрга тўғри келади, бу пайтда Кўб шарқ нуқтасидан чиқиб, гарб нуқтасига ботади. Кўб уфқдан чиқиб ва бо-тиш пайтидаги дикскалар маркази орасидаги вақт 12 соатни ташкил қила-ди, шунинг учун кун ва тун тенг дешилади.

• ҲАВАСКОР ГҮЛЧИЛАР УЧУН УЙ ГУЛИНИНГ ХОСИЯТИ

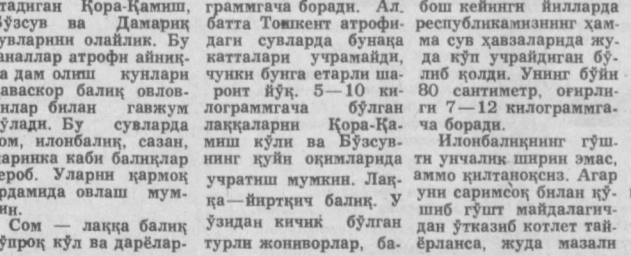
Ҳаммага маълумки, ҳавода зарарли эн-теробактериялар кўп бў-лади. Уй ўсимликлари ўзидан фитонцидлар (микробларга таъсир этувчи моддалар) чиқа-риб, микробгазиларни ўлдирган ва уларнинг кўпайишига тўсиқлик қилади. Шу билан бирга, уй ўсим-ликлари ҳавонинг нам-лигини 10—15 про-центга оширади. Ҳа-воси куруқ бўлган уй-ларда бу ҳол айниқса яққол сезилади.

Шуларни ҳисобга олиб, завод-фабрика цехларида, иситиш системаси марказлаш-тирилган маҳаллада, қо-лаверса, чет эллик табиятшу-нос олимлар диққатини ҳам ўзига тортимоқда.

Музейда геология ва гео-графия, зоология, ботаника бўлимлари навжуд. Уларда ўрта Осиё ва республика-мизнинг бой табияти ва унинг тарихи билан тани-шиш мумкин.

— Яқинда,— дейди му-зей директори Аскар Хайла-ров,— янги бўлим очилди. Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табият ресурслари-дан тўғри фойдаланиш ма-салисига бағишланган бу бў-лимда совет ҳоқимиятининг дастлабки йиллариданоқ та-биат бойлиқларини асраб-авайлашга катта аҳамият берилганини ва ҳозирги кун-да ҳам бу масала актуал бўлиб турганини кўрсатиб ўтилган. Булимига Иттифоқи-нинг «Қизил китоб»лар қўйилган. Тобора йўқолиб бораётган ноёб ҳайвон ва ўсимлик тур-лардан намуналар кўрга-мадан жой олган. Улар ораси-да сиртлон, қичқир йўлбарс, қоллон ва кушлардан — бир-қозон, тувлоқ, итолди қаби-лар котирилган ҳолда намо-йиш қилинмоқда.

И. УСМОНОВ.

Она табият қўйинда сайр қилиш ҳаммадан ҳам мароқли. Х. Миракаримов фотозотиоди.

• БИЛАСИЗМИ? ТОШКЕНТ ЗАМИНИДА

● Тошкент шаҳримиз республика-мизнинг шимоли-шарқиде, Тошкент воҳасида, Чирчиқ водийсида, ден-гиз сатҳидан 440—480 метр баланд-ликда жойлашган. Об-ҳавоси куруқ, йиллик ёғин ҳажми 360—380 милли-метрни ташкил этади.

● Тошкент воҳаси — Тянь-Шань тизмасининг жануби-гарбиде жой-лашган. Гарбде ва жануби-гарбде Сирдарё бўйлаб чегара ўтади. Шарқ-да Чирчиқ, Охангарон водийлари, Коржантав, Угом, Поксом, Чоққол ва

Курмава тоғ тизмалари, Шимолда Келес қанали бор.

● Археолог олимлар Тошкент воҳ-асига дастлаб инсон қадимдан кўнудан 40 миң йил ўтди, дейдилар. Тошкентнинг Мингтўрқ даҳасидеги топилмалар — Нуклеус тошлар эса, 100 миң йилдан далолат берди. Бу тошларни неандертал одам меҳнат қуроли ўрнида ишлатган.

● Тошкент минерал сувининг шифо-боғлиғининг қўнчилик билади. Бу сув бурғу қудуқларида отилиб чи-қади. Тошкент артезиан ҳаваси чо-қри бур қатламлари орасида 2080 метр чуқурликдаги қумтош билан боғлиқ. Тошкент минерал суви таркибиде гидрокарбонат натрий, хлоридлар, сульфатлар, кремний кислотаси, ва-нидий, молибден, кумуш, титан, ва-ний каби микроэлементлар, киси-род, азот ва карбонат ангидриди бор.

• Музей заллари бўйлаб КЎЗГУДЕК ЁРҚИН КЎРГАЗМАЛАР

Табият музейи республика-мизнинг энг биринчи музей-ларидан бири. У 1876 йил-нинг июль ойида ташкил этилган. Музейин барпо этишда олимлардан А. П. Федченко, Н. А. За-рудний, М. Г. Попов, Д. Н. Кашкарлов ва унинг биринчи директори В. Ф. Ошанинлар-нинг хизматлари катта бўл-ган.

Музейнинг биринчи эк-спонатлари рус сайёҳларининг экспедиция вақтида тўплан-ган жнҳозларидангина иборат бўлган бўлса, ҳозирги кунда бу ерда 500 миңга яқин ўрта Осиё ҳашаротла-ри, 39 миңга варақ ўсим-лик гербарийлари, бой ҳай-вонот ва табиятга оид кўр-

газмалари намойиш қилин-моқда. Тўпланган бой кол-лекциялар фақат бизнинг республикамизда эмас, балки Иттифоқимиздаги, қола-верса, чет эллик табиятшу-нос олимлар диққатини ҳам ўзига тортимоқда.

Музейда геология ва гео-графия, зоология, ботаника бўлимлари навжуд. Уларда ўрта Осиё ва республика-мизнинг бой табияти ва унинг тарихи билан тани-шиш мумкин.

— Яқинда,— дейди му-зей директори Аскар Хайла-ров,— янги бўлим очилди. Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табият ресурслари-дан тўғри фойдаланиш ма-салисига бағишланган бу бў-

лимда совет ҳоқимиятининг дастлабки йиллариданоқ та-биат бойлиқларини асраб-авайлашга катта аҳамият берилганини ва ҳозирги кун-да ҳам бу масала актуал бўлиб турганини кўрсатиб ўтилган. Булимига Иттифоқи-нинг «Қизил китоб»лар қўйилган. Тобора йўқолиб бораётган ноёб ҳайвон ва ўсимлик тур-лардан намуналар кўрга-мадан жой олган. Улар ораси-да сиртлон, қичқир йўлбарс, қоллон ва кушлардан — бир-қозон, тувлоқ, итолди қаби-лар котирилган ҳолда намо-йиш қилинмоқда.

И. УСМОНОВ.

● Тошкент шаҳримиз республика-мизнинг шимоли-шарқиде, Тошкент воҳасида, Чирчиқ водийсида, ден-гиз сатҳидан 440—480 метр баланд-ликда жойлашган. Об-ҳавоси куруқ, йиллик ёғин ҳажми 360—380 милли-метрни ташкил этади.

● Тошкент воҳаси — Тянь-Шань тизмасининг жануби-гарбиде жой-лашган. Гарбде ва жануби-гарбде Сирдарё бўйлаб чегара ўтади. Шарқ-да Чирчиқ, Охангарон водийлари, Коржантав, Угом, Поксом, Чоққол ва

Курмава тоғ тизмалари, Шимолда Келес қанали бор.

● Археолог олимлар Тошкент воҳ-асига дастлаб инсон қадимдан кўнудан 40 миң йил ўтди, дейдилар. Тошкентнинг Мингтўрқ даҳасидеги топилмалар — Нуклеус тошлар эса, 100 миң йилдан далолат берди. Бу тошларни неандертал одам меҳнат қуроли ўрнида ишлатган.

● Тошкент минерал сувининг шифо-боғлиғининг қўнчилик билади. Бу сув бурғу қудуқларида отилиб чи-қади. Тошкент артезиан ҳаваси чо-қри бур қатламлари орасида 2080 метр чуқурликдаги қумтош билан боғлиқ. Тошкент минерал суви таркибиде гидрокарбонат натрий, хлоридлар, сульфатлар, кремний кислотаси, ва-нидий, молибден, кумуш, титан, ва-ний каби микроэлементлар, киси-род, азот ва карбонат ангидриди бор.

● Тошкент воҳаси — Тянь-Шань тизмасининг жануби-гарбиде жой-лашган. Гарбде ва жануби-гарбде Сирдарё бўйлаб чегара ўтади. Шарқ-да Чирчиқ, Охангарон водийлари, Коржантав, Угом, Поксом, Чоққол ва

Курмава тоғ тизмалари, Шимолда Келес қанали бор.

● Археолог олимлар Тошкент воҳ-асига дастлаб инсон қадимдан кўнудан 40 миң йил ўтди, дейдилар. Тошкентнинг Мингтўрқ даҳасидеги топилмалар — Нуклеус тошлар эса, 100 миң йилдан далолат берди. Бу тошларни неандертал одам меҳнат қуроли ўрнида ишлатган.

● Тошкент минерал сувининг шифо-боғлиғининг қўнчилик билади. Бу сув бурғу қудуқларида отилиб чи-қади. Тошкент артезиан ҳаваси чо-қри бур қатламлари орасида 2080 метр чуқурликдаги қумтош билан боғлиқ. Тошкент минерал суви таркибиде гидрокарбонат натрий, хлоридлар, сульфатлар, кремний кислотаси, ва-нидий, молибден, кумуш, титан, ва-ний каби микроэлементлар, киси-род, азот ва карбонат ангидриди бор.

● Тошкент воҳаси — Тянь-Шань тизмасининг жануби-гарбиде жой-лашган. Гарбде ва жануби-гарбде Сирдарё бўйлаб чегара ўтади. Шарқ-да Чирчиқ, Охангарон водийлари, Коржантав, Угом, Поксом, Чоққол ва

Курмава тоғ тизмалари, Шимолда Келес қанали бор.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯГА ЎТИЛМОҚДА

БЕРЛИН. Контейнер ташил-нерларда кенг фой-даланиш ГДРда халқ хўжалик оқларини таш-шини интенсифика-сини энг муҳим воси-талардан биридри. Бу замонавий техно-логия меҳнат уюм-дорлигини оширишга ва транспорт чинқиларини камайтиришга кўп жи-ҳатдан ёрдам беради.

1970 йилдаёқ 120 миңга контейнер та-шилган эди. Ҳозирги вақтда эса хар йили қарий олти баравар кўп контейнер ташил-нерланади. Утган йилнинг ўзидегино оқ ташил-нини ана шу тури 13 процент ошди. Контей-нерларда асосан қим-матли санават буюмла-ри ва кенг истеъмол мол-лари ташилмоқда. Кон-тейнерларни автомо-биль, темир йўл ва сув транспортларида ташил-ган баб-баравар қулай-дир.

Ҳозирги вақтда ГДР-да контейнерлар учун юк туширадиган ва ортиш ҳажми ўн бара-вардан знед ошиб, эн-

ҲИНДИСТОН—СОВЕТ ДЎСТЛИГИ ОЙЛИГИ

ДЕХЛИ. Бу ерда туга-ган Ҳиндистон — Совет дўстлиги ойлиги Ҳинди-стон билан СССР ўрта-сидеги давр синовида-дан дўстона муноса-батларнинг ёрқин намо-йишга айланди. Дўст-лик ойлиги иккала ма-млакат ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома-нинг 14 йиллигига ба-ғишланди.

Ойлик давомида бутун мамлакатда минглар, семнарлар, выставка-лар, кинофестиваллар ўтказилди. Совет фани, маданияти ва санъати уйда «СССР ва Ҳин-дистон — планетада тинч-лик ва ҳамфасиллик учун кураш тарафдори» ма-

вжидида кўрсатилади. Дўстлик ойлиги иккала мамлакат ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома-нинг 14 йиллигига ба-ғишланди.

Ойлик давомида бутун мамлакатда минглар, семнарлар, выставка-лар, кинофестиваллар ўтказилди. Совет фани, маданияти ва санъати уйда «СССР ва Ҳин-дистон — планетада тинч-лик ва ҳамфасиллик учун кураш тарафдори» ма-

ПРАГА. Бугун Прага метрополитенининг янги трассасида иш си-новлари бошланади.

Курвучлик етти станция-нинг гост қисқа муддат-ларда куриб биткази-лади. Бу станциялар ора-сида совет ва чехосло-вак метрополитени ярат-ган ажойиб метро са-ройи — «Московский» станцияси бор. Бу ерда Евгений Мартини бош-лик бригадининг интер-национал коллективия шималоқда. Роппа-роси-ни оқдан кейин янги трасса дастлабки пас-сажирларни қабул қила-ди. Курвучлик Улуу Октябрь байрамининг бўлажак йиллиги шара-фида ана шундай маж-бурият қабул қилинади.

ЛЕЯКЦИ. Бу ерда «Эркин халқаро савдо ва техника тараққийоти учун широри эшик» халқаро

метрополитенининг янги трассасида иш си-новлари бошланади. Кур-вучлик етти станция-нинг гост қисқа муддат-ларда куриб биткази-лади. Бу станциялар ора-сида совет ва чехосло-вак метрополитени ярат-ган ажойиб метро са-ройи — «Московский» станцияси бор. Бу ерда Евгений Мартини бош-лик бригадининг интер-национал коллективия шималоқда. Роппа-роси-ни оқдан кейин янги трасса дастлабки пас-сажирларни қабул қила-ди. Курвучлик Улуу Октябрь байрамининг бўлажак йиллиги шара-фида ана шундай маж-бурият қабул қилинади.

